

Напря́м 1. Роль жінок у підприємництві під час війни: досягнення та виклики.

ЖІНКИ-ПІДПРИЄМНИЦІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ДОСЯГНЕННЯ ТА ВИКЛИКИ

*Іваненко В.С.,
здобувачка вищої освіти*
Миколаївський національний аграрний університет

Існує думка, що переважно чоловіки можуть займатися бізнесом, що бізнес по діловим якостям більш притаманний чоловікам, що жінки-підприємці, займаючись бізнесом, жінки мимоволі стають сильнішими, жорсткішими. Але воєнний стан в Україні перевернув вміло збалансоване «колесо життєвого балансу» чоловіче поняття про жіночий бізнес. Зрозуміло, що жінка повинна залишатися люблячою матір'ю, дбайливою дружиною, і це закладено природою. Вона розумна, організована і перетворюється їй на запеклу істоту жіночої статі мабуть непотрібно. Звичайно, це непросто.

Військова агресія росії проти України змусила багатьох усвідомити те, що українська жінка - сильна жінка. Вона йде до мети, вміє планувати, бізнес-навантаження її не вибивають з колії [1]. Вони можуть бути сильнішими, жорсткішими, цілеспрямованими. Як говорять самі бізнес-леді: «Ми можемо «рвати слона по шматочках», якщо це буде за потрібне».

По висновкам досліджень, припускаємо - жінка-підприємниця смілива, йде до успіху впевнено та з посмішкою, а якщо родина не на заваді, а навпаки є підтримка з боку своїх чоловіків, в них вірять, підтримують та мотивують до розвитку – виклики мінливих умов сьогодення для них не заваді.

Воєнні виклики, з якими зіткнулася економіка України, це масштабні економічні збитки та втрати [2]; скорочення робочих місць і доходів; зменшення купівельної спроможності населення. Попри все жінки-підприємці дають раду викликам поточного моменту.

Малий та середній бізнес, яким керують жінки у цей складний час відіграє надзвичайно важливу роль в економіці України [3]. Попри зміни, які відбулися у сегменті малого та середнього бізнесу через окупацію територій України (ресурсні та економічні втрати), він досі є ядром нашої економіки. В такі складні для країни часи робота представниць жіночого бізнесу має неоціненне значення. Тому, наразі, так важливо підтримати жінок-підприємців, надихнути тих, хто ще вагається розпочати власну справу.

Зрозуміло, війна, це дуже серйозні виклики. Жінки бізнес реформатори успішно долають кризову ситуацію. Вони почали переформатовувати свій бізнес та оптимізувати витрати [4]. Вони створюють нові продукти, послуги та робочі місця, вони активно формують майбутнє нашої країни. За роки війни, серед усіх активних суб'єктів економічної діяльності більше 40% стає за жінками-керівницями (результати соціологічного

дослідження). Зареєстроване тисячі нових малих бізнесів (ФОПів), де керівниками стали жінки.

Для економіки України важливо надати змогу жінкам використовувати весь свій потенціал у своїй економічній діяльності, зауважимо для цього потрібні сміливі та інноваційні підходи на різних рівнях. Все починається з потреби у руйнуванні певних стереотипів [5].

Жінки прагнуть фінансової незалежності, тому для них бути підприємцем – це круто. Поставимо питання: «Чи є жіночий стиль управління, і якщо так, то чим він відрізняється від чоловічого?». Однозначної відповіді немає. Але стиль жіночого управління більш пов'язаний з особистістю, безумовно, він відрізняється від чоловічого, це суміш впевненого поведження та емоційної емпатії.

Хто, як не жінка-керівник більш зрозуміє жінку-працівника. Хто, як не жінка-керівник може скоротити дистанція між нею та командою. Це може бути одночасно і «плюсом», і одночасно «мінусом» [6]. Навіть коли не має ідеальної відповіді на черговий виклик жінка-керівник більш впевнено може проявити себе, вони більш творчі та сміливіші, наполегливіші і невтомно віддані. Стійкості їм теж не завадить та і цілі вони ставлять теж амбітні.

Кар'єра та бізнес від жінок вимагають багато часу та зусиль. Зумовлено, жінки соціально сформовані інакше, їм доводиться поєднувати сім'ю і роботу. Віддаючи перевагу середній управлінській ланці в бізнесі жінки віддають перевагу сфері мікро- та малого бізнесу. Куди легше жінкам відкрити невеличкі підприємства, ніж змагатися з чоловіками за великі посади (хоча успіхи у жінок теж є).

Український бізнес демонструє дивовижну стійкість і адаптивність, чого тільки вартує «режим виживання» після 24 лютого 2022 року. В цьому є заслуга жінок. Але будемо відверті, були і незавершені справи, недосягнуті цілі, відсутність результатів тощо. Найбільшою перешкодою успіхів є занижена самооцінка, тому треба прагнути самовдосконалення. Робота над собою допомагає досягти успіху [7]. Паливом для життєвої енергії у жінок-підприємниць є цілі, які надихають і дають неймовірну силу.

Багатьох жінок вторгнення в Україну окупантів змусило відкласти свої справи та успішно продовжили справу своїх чоловіків-воїнів, взяти бізнес (сімейний) під свій контроль. Відбулася/відбувається трансформація, поки чоловіки захищають нашу країну оперативно перебудовується налагоджений бізнес, адаптується до реалій сьогодення. У жінці-підприємниці з'явилася мобільність і бізнес-гнучкість, сила духу, мабуть така, яка не під силу іншому чоловікові.

Жінки інакше підходять до справи, вони прагнуть все досконально вивчити. Бізнес-леді не схильні делегувати роботу, вони працюють в команді. Спільна робота в команді це

згуртованість. Такі параметри допомагають досягти успіхів у бізнесі, бути відповідальними не тільки за свою справу, але і за державу.

Отже, жінка у бізнесі, це наполегливість, ретельно продумані бізнес плани й проєкти, це досягнення високих фінансових показників, цілеспрямованість, організованість, бажання розвиватися. Повномасштабна війна в Україні прискорила процес так званої перебудови бізнесу у питаннях гендерної рівності. Жіночий бізнес не тільки довів своє право на існування, він об'єднав багатьох людей спільною боротьбою з одним ворогом та спільним переживанням горя. Він допомагає підтримувати економічний фронт нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Іваненко В. С., Курепін В. М. Управління розвитком персоналу та його конкурентноспроможністю // Актуальні проблеми безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві: матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 24 листопада 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 104-107. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10509>.
2. Пряслова Н. М. Працювати, не можна зупинитися: страхування бізнесу під час воєнного стану // Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, м. Миколаїв, 18-19 квітня 2023 р. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 16-19. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13437>.
3. Сизоненко Ю. С. Особливості праці жінок під час воєнного стану // Актуальні проблеми трудових відносин під час воєнного стану : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 27 квітня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 29-31. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11728>.
4. Іваненко В. С., Курепін В. М. Управління професійними ризиками на вітчизняних підприємствах // Проблеми та перспективи розвитку охорони праці : матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів, м. Львів, 12 травня 2022 р. Львів : ЛДУ БЖД, 2022. С. 97-99. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11713>.
5. Дідняк А. В. Моделі оцінки ризику об'єктів господарювання: відмови і наслідки // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни : матеріали 35-ї студентської науково-теоретичної конференції. 22-24 березня 2023 р. м. Миколаїв, Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 12-16. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13816>.
6. Іваненко В. С., Курепін В. М. Фактори дотримання кадрової безпеки підприємств аграрного профілю // Наукові та освітні трансформації в сучасному світі : матеріали Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції, м. Чернігів, 15 липня 2021р. – Чернігів : Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій, 2021. С. 91-93. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9848>.
7. Костюк А. С. Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство // Актуальні проблеми трудових відносин під час воєнного стану : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 27 квітня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 21-24. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11726>.

ЖІНКИ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ: ЖІНОЧЕ ЛІДЕРСТВО ПІД ЧАС ВІЙНИ

Курепін В.М.

*доцент, доцент кафедри методики професійного навчання
Миколаївський національний аграрний університет*

З початком повномасштабної війни перед місцевими громадами постають, на перший погляд, непереборні виклики. Це зовсім нова роль, додаткова відповідальність перед мешканцями громад, перед державою [1]. На перший план виходять вміння працювати в стресових та важких обставинах, прояв лідерських якостей, сміливість, вміння в мінливих умовах воєнного стану приймати правильні рішення. В таких жорстких обставинах поруч з